

Ova odluka je pravosnažna od
Dana 13. 2. 2019. godine
OPĆINSKI SUD U KONJICU
Dana 12. 3. 2019. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKI KANTON
OPĆINSKI SUD U KONJICU
Broj: 56 0 P 020680/17 P 3
Konjic, 13.04.2018. godine

Ova odluka je pravosnažna
Dana 22. 1. 2019. godine
OPĆINSKI SUD U KONJICU
Dana 12. 3. 2019. godine
Ovlašteni zastupnik s. etc.

M.P.

Općinski sud u Konjicu i to sudija Amra Muratbegović, u pravnoj stvari tužitelja TIP „Dekorativa“ d.d. Prozor koga zastupa direktor i zakonski zastupnik Krešimir Fućec iz Prozora-Rame, a ovaj zastupan po punomoćniku Sulejmanu Kadić, advokatu iz Sarajeva, protiv tuženika Joze Zadrić sina Joze iz mjesta Perići-Duge, općina Prozor-Rama, koga zastupaju punomoćnici advokati iz Zajedničke advokatske kancelarije Kebo & Guzin iz Mostara, te Milenku Zadrić iz mjesta Perići, općina Prozor-Rama, radi štetnih imisija v.sp. 30.000,00 KM, nakon usmene glavne rasprave zaključene dana 08.03.2018. godine u prisustvu punomoćnika tužitelja i punomoćnika tuženika Anela Droce, dana 13.04.2018. godine, donio je slijedeću:

PRESUDA

Sud utvrđuje da sa nekretnina tuženika Joze Zadrić upisane u K.O. Prozor – blok broj 18, K.O. Duge – blok broj 1 i K.O. Blace – blok broj 7, sa oznakama k.č. broj 12/14 i 12/15, na kojima postoje izgrađeni bazeni za uzgoj ribe, koji su u dopuni nalaza vještaka geodetske struke Ibire Medija od 04.01.2011. godine zasjenčene crvenom i plavom bojom, čine neotklonjive štetne imisije nekretninama tužitelja TIP „Dekorativa“ d.d. Prozor, označene kao k.č. broj 4/62, 1/9/2 i 1/9/5, upisane u posjedovni list broj 221 K.O. Duge, na kojima je izgrađeno ribogojilište za uzgoj ribe i riblje mlađi „Krupić“ u dopuni nalaza vještaka geodetske struke Ibire Medija od 04.01.2011. godine neosjenčeno, koja dopuna nalaza čini sastavni dio presude, na način da uzgojem ribe umanjuje količinu kisika u vodi i nakon hranjenja ribe nekretnine tužitelja opterećuje raznim otpadnim organskim i anorganskim materijama, te na taj način umanjuje prirast ribe svih uzrasta i uzrokuje oboljenje i uginuće matičnog jata, mlađi i konzumne ribe.

Slijedom utvrđenog tuženik će na nekretninama upisanim u K.O. Prozor – blok broj 18, K.O. Duge – blok broj 1 i K.O. Blace – blok broj 7 prestati sa svakom proizvodnjom ribe, svih vrsta i uzrasta, te kaniti se svakog opterećenja vode, svim otpadnim materijama i omogućiti nesmetan protok čiste vode u roku od 30 dana i pod prijetnjom izvršenja.

Dužan je tuženik Jozo Zadrić isplatiti tužitelju TIP „Dekorativa“ d.d. Prozor troškove parničnog postupka u iznosu od 23.625,20 KM, sve u roku od 30 dana i pod prijetnjom izvršenja.

Obrazloženje

U tužbi podnesenoj Osnovnom sudu Rama tužitelj TIP „Dekorativa“ d.d. Prozor navodi da je vlasnik ribogojilišta „Krupić“, te da je tuženik Jozo Zadrić neposredno uz ovo ribogojilište na svojoj nekretnini izgradio objekat za uzgoj ribe. Objekat tuženika je izgrađen protivno svim zakonskim propisima i običajima. Posljednje proširenje ribnjaka i povećanje proizvodnje ribe ugrozilo je u potpunosti i dovelo u pitanje proizvodnju u ribogojilištu tužitelja. Naime, sva onečišćenja sa nekretnine tuženika dolaze vodom u ribogojilište tužitelja, što je posebno izraženo u vrijeme kada tuženik čisti svoj ribnjak. U tim situacijama tužitelj je primoran, a

radi sprječavanja zaraze u ribogojilištu vršiti kupku ribe, kada dolazi do njenog djelimičnog uginuća. Takođe, u isto vrijeme tužitelj ne smije nikako hraniti ribu, što sve dovodi do smanjenog prirasta i nastanka štete. Zbog blizine ribnjaka voda koju koristi ribnjak tuženika gubi znatnu količinu kisika, što je posebno izraženo u vrijeme smanjenog dotoka vode. Ribnjak tuženika je potencijalni izvor zaraze zbog kojih može stradati riba, pa tužitelj radi sprječavanja štete ulaže znatna materijalna sredstva za lijekove. Kako tuženik korištenjem svoje nekretnine svakodnevno nanosi štetu nekretnini – ribogojilištu tužitelja, to se tužbom zahtjeva da se tuženik obaveže da zbog štetnih imisija koje potiču od njegove nekretnine prestane sa proizvodnjom ribe i zatvori ribnjak.

Nakon provedenih dokaza tužitelj je precizirao tužbeni zahtjev na način da traži utvrđenje da sa nekretnine tuženika označene kao k.č.12/4 i k.č.12/5 na kojima postoje bazeni za uzgoj ribe prikazani na skici vještaka Anice Burić, čine štetne imisije nekretninama tužitelja označenim kao k.č. 4/62 i k.č. 1/19/2, na kojima je izgrađeno ribogojilište za uzgoj ribe i riblje mlađi, prikazano na skici vještaka, na način što uzgojem ribe umanjuje količinu kisika u vodi, istu nakon hranjenja ribe opterećuje raznim otpadnim materijama, te na taj način tužitelju umanjuje prirast ribe svih uzrasta i vrste i uzrokuje uginuće matičnog jata, mlađi i konzumne ribe. Slijedom ovakvog utvrđenja tužitelj traži da se tuženik obaveže da na svojim nekretninama prestane sa proizvodnjom ribe svih uzrasta i vrsta te kani se svakog opterećenja vode otpadnim materijalima i omogući nesmetan protok čiste izvorske vode, a sve uz naknadu troškova parničnog postupka.

Nakon provedenog postupka presudom ovog suda broj P.6/98 od 13.10.2005. godine tužbeni zahtjev tužitelja je usvojen u dijelu kojim se traži utvrđenje da nekretnine tuženika sa naprijed navedenim oznakama, na kojima postoje bazeni za uzgoj ribe čine štetne imisije nekretninama tužitelja na kojima je izgrađeno ribogojilište za uzgoj ribe i riblje mlađi „Krupić“, na način kako je to precizirano u tužbenom zahtjevu, dok je tužba odbačena u dijelu kojim je postavljen zahtjev da sud obaveže tuženika da na svojim nekretninama prestane sa proizvodnjom ribe svih uzrasta i vrsta, te kani se svakog opterećenja svojim otpadnim materijalima i omogući nesmetan protok čiste izvorske vode.

Kantonalni sud u Mostaru, odlučujući po žalbama parničnih stranaka, presudom Gž.1608/05 od 23.03.2006. godine, prvostepenu presudu preinačava, na način da je tužba odbačena u dijelu kojim je prvostepeni sud usvojio tužbeni zahtjev, a preinačena je i odluka o troškovima parničnog postupka.

Reviziju tužitelja izjavljenu protiv ove presude Vrhovni sud je usvojio, pobijanu presudu ukinuo i predmet vratio drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Nakon odluke revizijskog suda, Kantonalni sud u Mostaru je presudom broj 007-0-Gž-08-000104 od 09.10.2008. godine, žalbe parničnih stranaka uvažio, presudu prvostepenog suda ukinuo pa je predmet vraćen na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku tužitelj je ostao kod navoda tužbe. Nakon obavljenog uviđaja na licu mjesta, vještačenja po vještaku geodetske struke, te ekspertnog tima Prirodno matematičkog fakulteta u Sarajevu (PMF), preciziran je tužbeni zahtjev. Naime na ročištu od 12.01.2011. godine, tužitelj traži da sud utvrdi da nekretnine tuženika, a upisane u blokove katastarskih opština, pobliže opisanih i prikazanih u dopuni nalaza vještaka geodetske struke Ibre Medija od 04.01.2011. godine, za koje tuženik neosnovano tvrdi da nose oznake k.č. broj 12/14 i 12/15 na kojima postoje bazeni za uzgoj ribe čine neotklonjive štetne imisije nekretninama tužitelja sa oznakama k.č. broj 4/62, 1/9/2 i 1/9/5 upisane u pl 221 K.O. Duge, na kojima je izgrađeno ribogojilište za uzgoj ribe i riblje mlađi, prikazano u dopuni nalaza vještaka geodetske struke, na način što uzgojem ribe umanjuje količinu kisika u vodi i nakon hranjenja ribe nekretnine tužitelja opterećuje raznim otpadnim organskim i anorganskim materijama, te na taj način umanjuje prirast ribe svih uzrasta, uzrokuje oboljenje i uginuće matičnog jata, mlađi i konzumne ribe. Slijedom ovakvog

utvrđenja tužitelj zahtjeva da se tuženik obaveže da na svojim nekretninama prestane sa svakom proizvodnjom ribe svih vrsta i uzrasta, te kani se svakog opterećenja vode svim otpadnim materijama i omogući nesmetan protok čiste vode. Postavlja opredjeljen zahtjev za naknadu troškova postupka.

Presudom broj 56 0 P 020680 08 P od 21.02.2011. godine ovako postavljen tužbeni zahtjev tužitelja je u cjelosti odbijen, da bi u žalbenom postupku Kantonalni sud svojim rješenjem broj 56 0 P 020680 11 GŽ od 15.06.2016. godine presudu ukinuo.

U ponovnom postupku tužitelj po svom punomoćniku ostaje kod tužbenog zahtjeva, preciziranog u ranijem toku postupka, kako je to navedeno u dispozitivu ove presude, a nakon dokaznog postupka predlaže da sud u cjelosti usvoji ovako postavljen tužbeni zahtjev. Navodi da je tuženik sve svoje dozvole (građevinsku i vodoprivrednu) dobio za vrijeme i poslije rata, od 1991. godine pa nadalje. Dobio je dozvolu za rad kaveznog uzgoja ribe, a bavi se bazenskim uzgojem ribe. Tužitelj je, po njegovim navodima, dokazao postojanje štetnih imisija, činjenicu da je njegovo ribogojilište direktno ugroženo od ribogojilišta tužitelja, te da su njegovi kapaciteti smanjeni. Ovakav zaključak temelji na nalazu i mišljenju prof. dr. Avde Sofradžija, iskazu Milana Andrijanića, te bivšeg uposlenika tužitelja - tehnologa Kate Vukoja, zaključcima ekspertnog tima Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu i mišljenju Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, te Biološkog instituta u Sarajevu.

Budući da se tužitelju neprestano proizvode štetne imisije iz ribnjaka tuženika, to pozivom na relevantne odredbe Zakona o vlasničko-pravnim odnosima i Zakona o obligacionim odnosima pripada pravo na zaštitu koju traži po preciziranom tužbenom zahtjevu uz naknadu troškova koji su opredijeljeni na glavnoj raspravi.

U ponovnom postupku tuženik je ostao kod ranije istaknutih prigovora apsolutne nenadležnosti suda, nedostatka aktivne i pasivne legitimacije. U konačnici traži da sud tužbeni zahtjev tužitelja odbije kao neutemeljen. Ovo iz razloga što tužitelj nema dokaza da tuženik na bilo koji način pričinjava štetu njegovim nekretninama, a budući da posjeduje validnu dokumentaciju temeljom koje obavlja registriranu djelatnost, nije ni osnovan zahtjev tužitelja da se tuženiku zabrani rad. Poziva se na odluku drugostepenog suda, dokaze koje je predložio u ovom postupku, a posebno obaveze koje proizilaze iz vodoprivredne dozvole tužitelja, koji je izvršio uzurpaciju korita rijeke Krupić, posljedicom čega Krupić u ljetnom periodu uopće nema biološkog minimuma. Ukoliko bi sud i utvrdio postojanje spornih štetnih imisija, isključivi doprinos za njihov nastanak snosi sam tužitelj. Svu vodu tužitelj uzima nezakonito za sebe. U skladu sa izdatom vodoprivrednom dozvolom, voda koja otiče iz bazena tuženika bi predstavljala biološki minimum rijeke i odlazila bi u korito rijeke, a ne u bazen tužitelja. Voda iz obodnog kanala otiče u dva pravca, od kojih je jedan tovilišni bazen tužitelja, a taj, obodni kanal je trebalo da služi za odvod vode iz ribnjaka tuženika, a nalazi se na nekretnini tužitelja. Kod ovih razloga, te okolnosti da slijedom uputa drugostepenog suda nije provedeno vještačenje po ekspertnom timu PMF-a, i to na okolnosti postojanja štetnih imisija tokom cijele godine, pozivajući se na odredbe procesnog zakona o teretu dokazivanja, relevantne odredbe Zakona o vlasničko-pravnim odnosima i Zakona o obligacionim odnosima, tužitelj, po tuženiku, nije dokazao osnovanost tužbenog zahtjeva, pa predlaže da se tužitelj u cjelosti odbije. Troškove postupka traži.

Na pripremno ročište zakazano u ovom postupku za dan 04.10.2016. godine, punomoćnik tužitelja, iako uredno obaviješten, se nije odazvao, pa je sud primjenjujući odredbe člana 84. ZPP-a utvrdio da se tužba smatra povučenom. Tužitelj, po punomoćniku traži povrat u prijašnje stanje, ističući da je podneskom od 30.09.2016. godine obavijestio sud da je punomoćnik angažovan za zastupanje tužitelja tek sa navedenim datumom, pa budući da se radi o kompleksnom predmetu, nije imao priliku da se u cjelosti upozna sa građom ovog

predmeta. Kod ovih razloga, te s obzirom na ranije zakazana ročišta pred Općinskim sudom u Sarajevu, ispunjeni su uslovi da se dozvoli povrat u prijašnje stanje. Prednji navodi se dokazuju kopijom prijemne knjige BH Pošte, kopijama lista iz advokatskog dnevnika za 2016. godinu, te pozivima Općinskog suda u Sarajevu za ročišta zakazana za dan 04.10.2016. godine u 9,30 sati i 12,30 sati. Iz sadržine spisa je evidentno da je punomoćnik tužitelja angažovan za zastupanje tužitelja dana 30.09.2016. godine, da je prema priloženim dokazima imao ročišta zakazana istog dana kod Općinskog suda u Sarajevu (pozivi za ista ročišta su sačinjeni u petom odnosno devetom mjesecu 2016. godine), o čemu je sud obavijestio prije održavanja ročišta. U konkretnom slučaju, dakle, nisu bile ispunjene zakonske pretpostavke za održavanje ročišta u smislu odredaba člana 111. ZPP, pa je pozivom na odredbe člana 328. ZPP ocijenjeno da su ispunjeni zakonski uslovi da se dozvoli povrat u prijašnje stanje, radi čega je nakon održanog ročišta usvojen prijedlog tužitelja, a rješenje po kojem se tužba smatra povučenom, ukinuto.

U ponovnom postupku direktor i zakonski zastupnik tužitelja Krešimir Fućec je saslušan u svojstvu parnične stranke. Obavljen je uviđaj na licu mjesta u Perićima - Duge, te dopunsko vještačenje po vještaku geodetske struke Husi Masleša, koji je sačinio nalaz i mišljenje zajedno sa skicom lica mjesta od 23.10.2017. godine, te dopuna građevinskog vještačenja po vještaku Adisi Tojaga, koja je sačinila svoj nalaz i mišljenje od decembra 2017. godine. Vještaci su saslušani na glavnoj raspravi.

Saslušani su svjedoci Milan Andrijić i Kata Vukoja, te vještaci prof. dr. Rifat Škrijelj, prof. dr. Sadbera Trožić-Borovac, prof. dr. Adnan Jažić, doc. dr. Samir Đug, ass. Senad Šljuka, svi sa Prirodno matematičkog fakulteta Sarajevo.

Izvršen je uvid i pročitani su: Rješenja bivšeg Općinskog sekretarijata za društvene djelatnosti i privredu općine Prozor broj 04/20-360-125/87 od 20.08.1987. godine, broj 04/28-364-97/87 od 20.08.1987. godine, broj 04/20-360-141/88 od 03.02.1989. godine i broj 04/28-364-188/90 od 10.12.1990. godine, Rješenja Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva broj UP-1-05-24-1861-3/03 od 23.09.2003. godine i broj UP-I-04-24-34-2/06 od 24.5.2006. godine, Zapisnik o izvršenom pregledu Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva broj 08-338/98 od 22.07.1998. godine, Mišljenje u vezi izgradnje ribogojilišnih bazena Biološkog instituta Univerziteta Sarajevo broj 02-108-2/91 od 09.07.1991. godine, Mišljenje Veterinarskog fakulteta Sarajevo, Zavoda za parazitologiju i invazione bolesti broj 456/91 od 18.06.1991. godine, Mišljenje Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zavoda za biologiju i patologiju riba i pčela Klasa 324-02-98-01-01, UR broj 61-14-98-145 od 24.09.1998. godine, Prijavni list A od 04.09.1986. godine, izvod iz sudskog registra Županijskog suda u Mostaru za registraciju tužitelja broj 1-764 od 21.10.2004. godine, skica izmjere od 17.05.2004. godine, nalaz i mišljenje vještaka Kate Biloš od 23.3.2009. godine, fotodokumentacija o stanju ribe uzrokovane onečišćenjem kako organskim tako i anorganskim. Pročitani su iskazi svjedoka prof. dr. Đorđe Kosorić, Anđelka Milošević, Aziza Dautbegović i Milenka Marić dati na zapisnik ovog suda od 22.11.2010. godine, nalaz i mišljenje vještaka ribarske struke Avde Sofradžija od 19.10.2011. godine, te nalaz i mišljenje vještaka geodetske struke Ibri Medija sa skicom od 02.06.2010. godine, te dopunski nalaz od 04.01.2011. godine i iskaz ovog vještaka dat na zapisnik suda 12.01.2011. godine, nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke Adise Tojaga od maja 2010. godine, te dopunski nalaz iz decembra 2010. godine, te iskaz ovog vještaka dat na zapisnik suda 12.11.2011. godine, skica snimanja vještačenja vještaka geometra Anice Burić sačinjen u Prozoru dana 25.03.2003. godine, skica izmjera od 17.05.2004. godine sačinjena od Marinka Jurčević, ing. geodezije, nalaz i mišljenje Agencije za vodno područje Jadranskog mora Mostar broj 40-1/25-1-65-4/09 od 13.10.2009. godine, Zaključak Skupštine Opštine Prozor broj 01/1-360-107/87 od 28.07.1987. godine, Ekspertsko mišljenje - nalaz tima vještaka PMF-a Sarajevo od

16.07.2010. godine, Rješenje Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva broj UP-I-05-1-25-413/13, od 20.02.2013. godine (vodoprivredna dozvola tuženika), Rješenje Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva broj UP-I-05-1-25-4/13, od 20.02.2013. godine (vodoprivredna dozvola tužitelja), Rješenje Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva broj UP-I-07-1-25/1-1155/15 AČ, od 05.08.2015. godine (vodoprivredna dozvola tuženika), Izvješće broj M-OV-01-6-031/16, sačinjeno u mjesecu junu 2016. godine, Izvješće broj I-M-OV-01-5-045/15, sačinjeno u mjesecu maju 2015. godine, Izvješće o ispitivanju broj PS-PV-01-5-001/15, sačinjeno 29.05.2015. godine, Izvješće o ispitivanju broj PS-PV-01-5-002/15, sačinjeno 29.05.2015. godine od strane HERKON d.o.o. Mostar, Preduzeće za kontrolu kakvoće i količine robe, Izvještaj Komisije za tehnički pregled, iz januara 1989. godine, Rješenje broj 04/16-360-81/91 od 04.11.1991. godine, Rješenje Općine Prozor-Rama, Službe gospodarstva izdato 09.12.1999. godine broj 03/1-320-76/99, Uvjerenje o uvjetima uređenja prostora od 09.06.1998. godine broj 05/3-364-21/98 izdato od Općine Rama, Odjel prostornog uređenja graditeljstva stambenih i komunalnih poslova, Rješenje (građevna dozvola) Općine Rama Odjel prostornog uređenja, graditeljstva i stambeno komunalnih poslova broj 05/1-360-26/98 od 09.06.1998. godine izdata tuženiku Jozi Zadrić kao investitoru, Rješenje Općine Rama Odjel prostornog uređenja graditeljstva i stambeno komunalnih poslova broj 05/1-360-42/97 od 27.11.1997. godine, Rješenje Odjela gospodarstva Općine Rama broj 03/7-337-7/96 od 12.06.1996. godine o davanju vodoprivredne saglasnosti tuženiku Jozi Zadrić, Uvjerenje o uvjetima uređenja prostora Ureda prostornog uređenja, graditeljstva, stambenih i komunalnih poslova Općine Rama broj 05/1-364-6/96 od 20.06.1996. godine, Rješenje (građevinska dozvola) izdata od strane Odjela prostornog uređenja graditeljstva i stambeno komunalnih poslova općine Rama broj 05/2-360-9/96 od 20.06.1996. godine, Rješenje Općine Rama – Odjel gospodarstva broj 03/1-320-119/95 od 17.10.1995. godine, Rješenje izdato od strane Opštine Prozor – Općinski sekretarijat za društvene djelatnosti i privredu broj 4/12-331/90 od 11.10.1990. godine, Rješenje Opštine Prozor – Opštinski sekretarijat za privredu, društvene djelatnosti i opštu upravu broj 04/20-360-336/90 od 07.12.1990. godine, Rješenje o urbanističkoj saglasnosti Opštinskog sekretarijata za privredu društvene djelatnosti i opštu upravu broj 04/28-364-188/90 od 10.12.1990. godine izdato tuženiku Jozi Zadrić, preslika glavnog projekta investitora i naručitelja Jozе Zadrić, Perići, Prozor-Rama, sačinjenog po Projektно građevnom preduzeću Urbis-86 Široki Brijeg, sa sadržajem i prilogima, te drugi projekat takode na ime investitora Jozo Zadrić sačinjen po naprijed navedenom projektно-građevnom preduzeću sa prilogima uz isti, izvadak, prepis posjedovnog lista broj 98 K.O. Blace na ime posjednika Jozе Zadrić, zahtjev podnesen od strane tuženika Federalnom ministarstvu poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva Sarajevo za poduzimanje inspekcijskih radova na objektu Ribogojilište Krupić predat 06.01.2009. godine, zahtjev tuženika Ministarstvu poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede HNŽ od 16.04.2009. godine za dostavu dokumentacije iz spisa broj UP/I-11-05-27-44/08 veza broj 07-06-08R-15/02 i preslike građevne dozvole za tvrtku Dekorativa od 20.08.1987. godine, izjava vještaka – sada svjedoka Avde Sofradžija na zapisnik suda od 07.01.2002. godine i 08.02.2005. godine. Tuženik je u predmetnom sporu ostao kod prigovora apsolutne nenadležnosti ovog suda, te prigovora nedostatka aktivne i pasivne legitimacije parničnih stranaka, koje prigovore je sud odbio kao neosnovane, a ovakva odluka se obrazlaže slijedećim razlozima:

U ovoj pravnoj stvari tužitelj je precizirao tužbeni zahtjev na način da traži utvrđenje da sa nekretnina tuženika na kojima su izgrađeni bazeni za uzgoj ribe, na nekretninu tužitelja, gdje se nalazi njegovo ribogojilište dolaze neotklonjive štetne imisije, da uzgojem ribe tuženik umanjuje količinu kisika u vodi u ribogojilištu tužitelja, te da štetne imisije umanjuju prirast, dovode do oboljenja i pomora ribe u tom ribogojilištu, pa da se kod

ovakvog utvrđenja tuženik obaveže da prestane sa uzgojem ribe svih vrsta i uzrasta i kani se svakog opterećivanja vode otpadnim materijama i omogući nesmetan protok čiste vode. Lokacije nekretnina parničnih stranaka su precizirane prema skici lica mjesta vještaka geometra, te podacima popisnog katastra, a tužitelj zahtjeva zaštitu prava vlasništva svoje nekretnine sa ribogojilištem od prekomjernih štetnih imisija koje dolaze sa nekretnine tuženika, pa je u konkretnom slučaju, a primjenom odredaba o zaštiti prava vlasništva (član 49., a u vezi sa članom 9. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima Sl. novine Federacije BiH broj 6/98 i 29/03, koji je u primjeni od 17.03.1998. godine, odnosno člana 5. u vezi sa članom 42. Zakon o osnovnim vlasničko-pravnim odnosima Sl. list SFRJ broj 6/80, 36/90, 2/92 i 13/94, koji je u primjeni od 01.09.1980. godine), te imajući u vidu pravnu zaštitu od nedozvoljenih imisija u vidu odštetne zaštite od imisija, koju uređuju odredbe člana 156. Zakona o obligacionim odnosima, kao *lex generalis* propis u imisijskom pravu, tužitelj aktivno legitimisan da po ovoj tužbi traži zaštitu prava vlasništva u odnosu na tuženika, kao pasivno legitimisanu stranu.

Radi se o sporu imovinsko-pravne prirode, pa je u smislu odredaba člana 1. Zakona o parničnom postupku (Sl. novine Federacije BiH broj 42/98 i Sl. novine Federacije BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) za postupanje u ovom predmetu nadležan sud.

Iz navoda parničnih stranaka proizilazi nespornim da za svoja ribogojilišta koriste vodne kapacitete rijeke Krupić u mjestu Duge - Perići, te da je tuženik svoje ribogojilište izgradio nakon tužitelja i iznad tužiteljevog ribogojilišta, tj. uzvodno na rijeci Krupić.

Sporno je da li tuženik svojim radnjama, tj. obavljanjem svoje djelatnosti čini neotklonjive štetne imisije nekretninama tužitelja na način da umanjuje količinu kisika u vodi i nakon hranjenja ribe opterećuje nekretnine tužitelja raznim otpadnim organskim i anorganskim materijama, na koji način umanjuje prirast ribe, uzrokuje oboljenja matičnog jata, mlađi i konzumne ribe, slijedom čega tužitelj zahtjeva da tuženik prestane sa proizvodnjom ribe, kani se svakog opterećenja vode svim otpadnim materijama i omogući tužiteljevom ribogojilištu nesmetan protok čiste vode.

Iz dokumentacije priložene kao dokaz u ovom postupku, sud utvrđuje da je rješenjem Opštinskog sekretarijata za privredu i društvene djelatnosti opštine Prozor broj 04/20-360-125/87 od 20.08.1987. godine tužitelju odobrena izgradnja punosistemskog ribogojilišta na rijeci Krupić, pa je investitor dužan izvršiti određene radove prema priloženoj i ovjerenoj izvedbenoj urbanističko-tehničkoj dokumentaciji izrađenoj od projektne radne organizacije „Projektant“ Mostar i uslovima datim u prethodno datoj urbanističkoj saglasnosti broj 04/28-364-97/87 od 20.08.1987. godine. Rješenjem broj 04/20-360-141/98 od 03.08.1989. godine Opštinski sekretarijat za društvene djelatnosti i privredu Opštine Prozor je utvrdio da su izvedeni radovi izvedeni u skladu sa tehničkom dokumentacijom, na osnovu koje je izdato odobrenje za gradnju. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva svojim rješenjem broj UP-I-05-24-1861-3/03 od 23.09.2003. godine tužitelju daje odobrenje za proizvodnju i trgovinu slatkovodne ribe i riblje mlađi na tržište BiH, Hrvatske, Slovenije, Srbije, Crne Gore i drugih zemalja shodno veterinarsko-zdravstvenim uslovima država uvoznica, da bi se naknadno u postupku inspekcijskog pregleda utvrdili određeni nedostaci, posljedicom čega je nadležno ministarstvo oglasilo ništavim rješenje o odobrenju proizvodnje i izvoza u inostranstvo, što proizilazi iz rješenja broj UP-I-04-24-34-2/06 od 24.05.2006. godine.

Uvidom u dokumentaciju predloženu kao dokaz od strane parničnih stranaka, ovaj sud je došao do utvrđenja da je tuženiku rješenjem Općine Prozor-Rama - Odjela prostornog uređenja, graditeljstva i stambeno komunalnih poslova 07.12.1990. godine odobrena gradnja ribogojilišta na parceli k.č. 12/14 i 12/15, gabarita 10x6,5 metara. Ovoj dozvoli je prethodila urbanistička saglasnost, te rješenje kojim se dozvoljava korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe radi izgradnje ribogojilišta. Dana

17.10.1995. godine Općina Rama, Odjel gospodarstva odobrava tuženiku obavljanje samostalne djelatnosti – uzgoj ribe pod tvrtkom Ribogojilište – kavezni uzgoj ribe – “Perići”. Naknadno je ishodio odobrenje za proširenje objekta tj. izgradnju ribogojilišta površine 4100 m², a što se vidi iz rješenja nadležnog organa uprave od 20.06.1996. godine. Prethodno tj. 12.06.1996. godine izdata je vodoprivredna saglasnost za dogradnju – proširenje ribogojilišta, da bi nakon toga nadležni organ uprave donio rješenje o uvjetima uređenja prostora, kojim se utvrđuje pristup objektu, način korištenja vode iz rijeke Krupić uz uvjet da objekat ni na koji način ne ugrožava okoliš.

Rješenjem Odjela prostornog uređenja, graditeljstva i stambeno komunalnih poslova Općine Prozor-Rama od 27.11.1997. godine utvrđeno je da su radovi na objektu ribogojilišta tuženika izvedeni u svemu po tehničkoj dokumentaciji, svim propisima, te standardima propisanim za ovu vrstu objekta te da se isti kao tehnički ispravan može koristiti. Služba za razvoj, poduzetništvo, obrt i finansije Općine Prozor-Rama je dana 23.09.2010. godine donijela rješenje kojim je tuženiku odobreno usklađivanje ranijeg rješenja kojim je odobreno obavljanje samostalne poljoprivredne djelatnosti – kavezni uzgoj ribe, kao dopunsko zanimanje u skladu sa važećim Zakonom o obrtu i srodnim djelatnostima. Sjedište djelatnosti – uzgoja ribe je u Perićima, općina Prozor-Rama.

Konačno parničnim strankama je po rješenjima broj UP-I-05-1-25-4/13 od 20.02.2013. godine i broj UP-I-05-1-25-413/13 od 20.02.2013. godine, kao investitorima data vodoprivredna dozvola za korištenje vode iz vodotoka Krupić, i to tužitelju 63%, a tuženiku 37% od ukupno raspoloživog proticaja vodotoka Krupić nakon zadovoljenja potreba za vodosnabdijevanje stanovništva Prozor-Rama i za ispuštanje otpadnih voda u vodotok Krupić. Tužitelju je dozvoljeno i korištenje vodotoka Ljubunačka rijeka, s tim da se u tom vodotoku u profilu neposredno poslije zahvata mora ostaviti minimalan proticaj od 100 l/s. Vodoprivredne dozvole su date uz uslove postavljanja mjernih uređaja za količinu vode, ispitivanje stepena zagađenosti vode, monitoringa, te osiguranja finansijskih sredstava za izgradnju postrojenja za prečišćavanje vode iz ribogojilišta, te uz uslov tužitelju da odmah očisti i redovno održava obodni kanal za evakuaciju velikih voda i voda ispuštenih iz ribogojilišta tuženika koje ne smiju ulaziti u ribogojilište tužitelja, a koje imaju ulogu biološkog minimuma.

Rješenjem broj UP-I-07-1-25/1-1155/15 od 05.08.2015. godine tuženiku je data vodoprivredna dozvola za korištenje vode u količini do 37%, uz uslove koji su identični uslovima navedenim u rješenju od 20.02.2013. godine.

U ovom postupku obavljena je identifikacija nekretnina na kojima su izgrađeni bazeni – ribogojilišta parničnih stranaka. Na ove okolnosti izveden je dokaz uvidom u nalaze vještaka geodetske struke Kate Biloš, Anice Burić i Ibri Medija, koji je i saslušan na glavnoj raspravi.

U ponovnom postupku na iste okolnosti određeno je vještačenje po vještaku geodetske struke Husi Masleša, koji je dao nalaz i sačinio skicu lica mjesta, a ovaj nalaz i iskaz vještaka sud je cijenio zajedno sa nalazom ostalih vještaka geodetske struke i skicom izmjera sačinjenom od strane Marinka Jurčević.

Iz svih naprijed navedenih nalaza proizilazi da su nekretnine parničnih stranaka identifikovane po podacima popisnog katastra, pri čemu su vještaci Kata Biloš, Ibro Medija i Huso Masleša detaljno prikazali granice blokova u izradi popisnog katastarsa za lokaciju gdje se nalaze ribogojilišta parničnih stranaka. Kata Biloš, kao i vještak Huso Masleša prilikom identifikacije uzimaju u obzir i promjene u prijavnom listu za eksproprijaciju, skicu izmjera kao sastavni dio prijavnog lista za uplanjenje objekta ribogojilišta od 17.05.2004. godine, pa je temeljom podataka ovih nalaza, te iskaza i dopunske skice vještaka geodetske struke Ibri Medija, ovaj sud zaključio da se na terenu sastaju četiri popisna bloka, i to blok broj 18 K.O. Prozor, blok broj 7 K.O. Blace, blok broj 1 K.O. Duge i blok broj 15 K.O. Duge. Blok broj 15

pokriva vodotok rijeke Duščice i prolazi od tromede K.O. Duge, K.O. Blace i K.O. Prozor. I blok čini samo jedna parcela 15/1 u koju ulaze rijeka Krupić i potok Rika.

Vještak geodetske struke Ibro Medija, nakon uvida u stanje na licu mjesta, sačinjava skicu vještačenja – dopunu nalaza od 04.01.2011. godine, na kojoj skici su u odnosu na granice blokova i katastarskih općina nekretnine tuženika osjenčene crvenom i plavom bojom pripadaju bloku broj 18 K.O. Prozor, bloku broj 7 K.O. Blace i bloku broj 1 K.O. Duge, dok su nekretnine tužitelja neosjenčene i označavaju se brojevima 4/62, 1/19/2 i 1/19/5.

Vještak geodetske struke Huso Masleša temeljom uvida u dokumentaciju spisa, elaborat novog premjera, stanja uplane ribnjaka i zamjene parcela, te nanošenja na planove novog premjera, izrađuje skicu lica mjesta gdje prikazuje uknjižene parcele vlasništvo Dekorativa kao k.č. broj 4/62 zv. Lučica u naravi zgrada – mrijestilište od 529 m², bazeni rastilište od 317 m² i neplodno od 4012 m², k.č. broj 1/9/2 zv. Krupić u naravi bazeni – tovište od 1774 m² i neplodno od 4705 m² i k.č. broj 1/9/5 zv. Krupić u naravi bazeni – tovište od 1280 m² i neplodno od 3970 m², upisane u posjedovni list broj 221 K.O. Duge, na ime TIP Dekorativa. Prema starom operatu parcele označene kao k.č. broj 12/14 zv. Krupić u naravi pomoćna zgrada – mrijestilište od 30 m², bazeni – ribogojilište od 554 m², dvorište od 500 m² i njiva 5. klase od 3006 m² su upisane u posjedovni list broj 98 K.O. Duge, na ime tuženika Joze sina Joze Zadrić. Parcela k.č. broj 12/61/2 zv. Krupić u naravi krš, neplodno od 2634 m² upisana u posjedovni list broj 225 K.O. Blace na ime Zora Mate Zadrić i drugi, k.č. broj 18/21 zv. Crvenka u naravi 3/4 mlina od 34 m² i 3/4 dvorišta 150 m² upisana u posjedovni list broj 431 K.O. Prozor II na ime Milenko Joze Zadrić.

U posjedovni list broj 85 K.O. Duge upisana je parcela k.č. broj 15/1 zv. Duščica u naravi neplodno od 31370 m², na ime Opštenarodna imovina – vode. Parcela 15/1 je na litografskim kopijama označena kao dio bloka 15, a potok Krupić (Duščica) je prikazan od početka žičane ograde nizvodno od mlina, kao posebna parcela koja nije u sastavu ribnjaka Dekorativa, kako to vještak pojašnjava na glavnoj raspravi.

Dakle, iz provedenih dokaza, naprijed navedenih nalaza i iskaza vještaka, nedvojbeno proizilazi da su ribnjaci parničnih stranaka izgrađeni na lokaciji gdje je na snazi popisni katastar. Ne postoje geodetske podloge – planovi, postoje samo litografske kopije, tj. kopije planova izrađene grafičkom metodom 1882. godine, na kojima je ucrtana podjela na katastarske općine i raspored blokova unutar katastarskih općina i posjedovni listovi, gdje je upisan posjed svih lica, kako je to jasno i detaljno opisao vještak geodetske struke Huso Masleša.

Iz nalaza vještaka geodetske struke Ibro Medija, te Kate Biloš, proizilazi da ribnjaci tužitelja ne pripadaju bloku broj 12 K.O. Blace, nalaze se u blokovima broj 18 K.O. Prozor, bloku broj 1 K.O. Duge i bloku broj 7 K.O. Blace. Međutim, vještak Huso Masleša je svoj nalaz, odnosno skicu sačinio nakon cijepanja nekretnina, te uplanjenja objekata, pa je ribogojilište tuženika u skladu sa odobrenjem za gradnju (gdje su navedene parcele k.č. broj 12/14 i k.č. broj 12/16), a prema podacima o pravima na nekretninama iz posjedovnog lista ucrtao u blok koji sada nosi broj 12. Slijedom istih razloga nekretnine tužitelja su identifikovane kao k.č. broj 4/62, 1/9/2 i 1/9/5, a upisane su u posjedovni list broj 221 K.O. Duge.

Kod ovakvog stanja, a budući da su stranke na licu mjesta pokazale lokacije svojih nekretnina, a vještak geodetske struke Ibro Medija u dopuni nalaza, odnosno na skici lica mjesta od 04.01.2011. godine, nekretnine parničnih stranaka obilježava posebnim bojama, to ovaj sud prihvata preciziranje tužbenog zahtjeva prema skici lica mjesta i prema podacima popisnog katastra, koji su po tužitelju relevantni za ovaj postupak. Ovo i iz razloga što je parničnim strankama upravo na tim lokacijama odobrena gradnja njihovih ribogojilišta, a ovakav zaključak se obrazlaže u nastavku ovog obrazloženja.

Stanje na licu mjesta je u potpunosti preneseno na skicu i nalaz vještaka geodetske struke Huse Masleša od 23.10.2017. godine, a stranke ovaj nalaz nisu osporile niti jednim

ponuđenim dokazom, pa na istom, kao jasnom, detaljnom i stručnom nalazu, sud izvodi zaključke vezano za dotok vode Krupić, kojim se snabdijevaju ribogojilišta parničnih stranaka.

Naime, iz ovog nalaza proizilazi da je dotok vode u ribogojilište tužitelja direktno iz Krupića. Ova voda ide na mlin i direktno u rastilište, što je na skici prikazano tačkama A.B.C. U tački B dolazi do razdvajanja vode sa tuženikom, koja preko mlina dolazi do korita na skici označenog tačkom C, a potom kanalom u rastilište. Dotok 2 ide od izvora, te cjevovodima $\varnothing$ 300 i $\varnothing$ 200 direktno u mrijestilište, što je na skici označeno tačkama A.I.J. Dotok 3 je dotok Ljubunačke Rike. Radi se o dotoku za tovilište i na skici je označen tačkama E.F. Tuženikova voda se razdvaja u tački B kroz ribnjak dolazi do tačke L, gdje ribnjak ulazi u Krupić.

Vještak građevinske struke Adisa Tojaga pozivajući se na dokumentaciju vezanu za odobrenje za izvođenje radova tužitelja, projekat projektne radne organizacije „Projektant“ Mostar, te temeljom cjelokupne dokumentacije u spisu opisuje objekte parničnih stranaka, pa nalazi da objekat ribogojilište tužitelja nije u potpunosti izveden prema projektnoj dokumentaciji na osnovu koje je izdato rješenje kojim se odobrava gradnja broj 04/20-360-125/87 od 20.08.1987. godine. Projektom iz 1985. godine, te prema građevinskoj dozvoli predviđeni su bazeni u koritu rijeke Krupić, a u odnosu na projekat izvedenog stanja koji nije ovjeren od strane nadležnog organa, izveden je veći broj tovilišnih bazena, a izmijenjena je i lokacija mrijestilišta. Razdaljina između ribogojilišta parničnih stranaka je cca 30 metara. U dopuni vještačenja od decembra 2017. godine, vještak konstatuje da je obodni kanal bio propustan i voda je u isti doticala iz dva pravca, i to iz Krupića i Rike, te oticala prema tovilišnim bazenima i u obodni kanal.

Dakle, iz provedenih dokaza, te stanja uočenog na licu mjesta proizilazi da se tužiteljevi objekti – mrijestilište i rastilište, snabdijevaju čistom vodom – Krupićem koja se razdvaja od vode za potrebe ribogojilišta tuženika i cijevima direktno sa izvora, dok je ribogojilište tuženika odvojeno od korita Krupića, a voda iz ovog ribnjaka ulazi u vodotok Krupića.

Matičnjaci – bazeni tužitelja su izgrađeni u koritu rijeke Krupić, isti su prema građevinskoj dozvoli za ribogojilište tužitelja projektovani na toj lokaciji, što potvrđuje i vještak građevinske struke Adisa Tojaga, a tuženik ovakvu tvrdnju ne osporava ponuđenim dokazima, dok prema stanju na licu mjesta i detaljnom opisu vještaka geodetske struke Huse Masleša voda iskorištena u ribogojilištu tuženika, zajedno sa vodom Krupića direktno ulazi u matičnjake. Evidentno je da se tovilišni bazeni snabdijevaju vodom dovedenom iz obodnog kanala (gdje je višak vode iz tuženikovog bazena i gdje dotiče i rijeka Rika), a što proizilazi iz skice i opisa vještaka geometra Huse Masleša i nalaza vještaka građevinske struke. Sud cijeni da je nalaz vještaka građevinske struke, te pojašnjenja data na nizu ročišta u ovom postupku, urađen u skladu sa pravilima struke, potkrijepljen relevantnom dokumentacijom, pa je kod ovakve ocjene vještačenje Adise Tojaga u cjelosti prihvatio.

U odnosu na opisano stanje, odnosno lokaciju ribogojilišta, ovaj sud poprima da se ribogojilište tužitelja, posebno matičnjaci, snabdijeva vodom iskorištenom u ribogojilištu tuženika. Radi se o vodi koja ulaskom u bazen tuženika kao prirodna voda postaje otpadna i kao takva izlazi iz ribnjaka tuženika, što je fizički i hidrografski neminovno, kako to u svojoj izjavi precizira prof. dr. Rifat Škrijelj, član ekspertnog tima PMF-a koji je u ovom postupku obavio vještačenje na okolnosti postojanja štetnih imisija, njihovim oblicima i mogućnosti otklanjanja istih.

Ekspertni tim PMF-a je nalaz na zadate okolnosti sačinio nakon obavljenog uviđaja na licu mjesta, gdje su uzeti uzorci za biološke analize, tj. uzorci fitobentosa – biljni svijet, alge sa dna korita rijeke, te uzorci makrovegetacije – krupnije biljke koje se nalaze u vodi ili uz samu vodu. Uzeti su uzorci zoobentosa – sitni životinjski organizmi koji žive na dnu rijeke, koji uzorci su preneseni u laboratorije PMF-a Sarajevo, a po vještaku veterinarske struke prof. dr. Adnanu Jazić već na licu mjesta je vršena analiza zdravstvenog stanja ribe, koja

završava u laboratorijama Veterinarskog fakulteta u Sarajevu. Hemijske analize vode urađene od strane Zavoda za javno zdravstvo FBiH, Služba za zdravstvenu ekologiju iz Mostara su rezultat hemijskog uzorkovanja vode na dan uviđaja. Nakon ovih analiza u nalazu je konstatovano, a u izjavi prof. dr. Rifata Škrijelj pojašnjeno da na ribama nije detektovano gljivično oboljenje – saprolegnija. Nije nađeno pojačano mehaničko i hemijsko opterećenje vode u ribnjaku tužitelja. Vezano za pojedinačne pokazatelje prof. dr. Rifat Škrijelj precizira da je uzorkovanje izvršeno na tri mjesta, uzvodno od gornjeg ribnjaka, na izlazu iz tog ribnjaka i na izlazu iz ribnjaka tužitelja. Uočeno je da nema zakiseljavanja ili prevelike bazičnosti u vodi, te da je voda iznad gornjeg ribnjaka i ispod gornjeg ribnjaka u granicama prihvatljivim i tolerantnim za salmonidnu proizvodnju pastrmke. Nisu uočeni izraženi problemi u biološkoj potrošnji kisika. Nešto povećana biološka potrošnja kisika se registrira na izlazu iz ribogojilišta Dekorative što je i logično imajući u vidu površinu tog ribogojilišta. Isto se odnosi i na hemijsku potrošnju kisika. Vrijednosti azota i njegovih ujedinenja su neizmijenjene, čak je ispod gornjeg ribnjaka u odnosu na ovaj element voda za nijansu čistija. Vrijednost fosfora je u odnosu na prirodni vodotok na izlasku iz gornjeg ribnjaka niža najvjerovatnije zbog održavanja higijene u bazenima i prečišćavanja vode.

Prof. dr. Rifat Škrijelj je na ročištu izjavljuje da je ispitivanje vode i zdravstvenog stanja ribe vršeno u vrijeme kada je na ribogojilištu bio povišen vodostaj, odnosno stanje nakon pojačanih padavina koje su bile prethodnih dana, a na licu mjesta su bili očigledni elementi ozbiljnog dotjerivanja ribogojilišta tužitelja. Parametri koje je vještak Rifat Škrijelj izložio u nalazu po njegovim navodima ne bi bili isti da se voda uzorkuje u julu i augustu, bili bi znatno promijenjeni, a potpune rezultate bi dobili ispitivanjem vode kroz sva četiri godišnja doba, pod uslovom da se ništa ne dira u odnosu na stanje kakvo je zatečeno prilikom uviđaja od 30.04.2011. godine.

Tužitelj je predložio dopunu vještačenja po vještacima Prirodno-matematičkog fakulteta, ali troškove za dopunsko vještačenje i pored produženja rokova nije predujmio, pa je sud primjenjujući odredbe člana 385. stav 3. ZPP poprimio da je tužitelj odustao od ovog vještačenja.

Međutim, sud cijeni da je i kod izostanka ovog dokaza, tužitelj dokazao a je njegovo ribogojilište od ribogojilišta tuženika opterećeno prekomjernim štetnim imisijama, a što se obrazlaže ocjenom naprijed navedenih, te dokaza u nastavku ovog obrazloženja.

Naime, tužitelj u ovom postupku tvrdi da sve nečistoće iz tuženikovog ribnjaka – lišće, riblji feces, ostaci hrane, završavaju u njegovim ribnjacima, dakle ne odlažu se na posebno mjesto, što je uz prečišćavanje posebnim pumpama način čišćenja bazena, kako to tvrdi prof. dr. Rifat Škrijelj.

Budući da je po ovom vještaku uzorkovanje vršeno u vrijeme kada su bazeni tuženika „dotjerani“, to se uz naprijed navedene okolnosti koje je tužitelj dokazivao u ovom postupku ne može obezbijediti identično stanje za uviđaj lica mjesta tokom sva četiri godišnja doba, kada bi po vještacima trebalo izvršiti uzorkovanje vode i ispitivanje zdravstvenog stanja ribe. Ovo i kod okolnosti da parametri koje su vještaci pojasnili u nalazu, ovise i od kapaciteta, odnosno količine ribe u oba ribogojilišta.

Kod ovakvih razloga sud je poprimajući da se nalaz tima vještaka PMF-a nepotpun, pa i po njihovim navodima ne odražava stvarno stanje kvaliteta vode (koju je trebalo ispitivati tokom sva četiri godišnja doba), to je u ovom postupku sud cijenio nalaz i mišljenje prof. dr. Avde Sofradžija (profesor emeritus), a svoje zaključke u odnosu na identične okolnosti iznesene u nalazu prof. dr. Avde Sofradžija izvodio i osvrtno na pojašnjenja – izjavu prof. dr. Rifata Škrijelj eksperta za ihtiologiju i ekologiju.

Naime, vještak Avdo Sofradžija ekspert iz oblasti ribarstvene struke, svoje zaključke izvodi primjenom empirijske metode, a po ocjeni ovog suda prema relevantnim pokazateljima, tj. lokaciji objekta, te sa aspekta struke, očekivanim uticajima gornjih ribnjaka na donje. Kod

ocjene da se radi o jasnom, stručnom, detaljnom i objektivnom nalazu, vještačenje ovog vještaka sud u cjelosti prihvata.

Prof. dr. Avdo Sofradžija je u svom nalazu precizirao da oko 80% vode kojim se opskrbljuje ribnjak tužitelja prethodno napaja ribnjak tuženika, te takva voda uzgojem kalifornijske pastrmke u ribnjaku tuženika tehnološkim procesom biva zagađena sa znatnim gubitkom na koncentraciji kisika i naglašenim povećanjem organskih opterećenja i produkata drugih antropogenih uticaja. Ovakva voda završava u optočnom kanalu ribnjaka tužitelja iz kojeg se napajaju bazeni, pa se prije ili kasnije nađe u bazenima tužitelja. U odnosu na raspoloživu količinu vode, s obzirom na zagađenje koje stvara gornji ribnjak, rad u gornjem bazenu isključuje rad u donjem bazenu i ribnjaku i do 50%. Ukoliko je u gornjem bazenu došlo do gljivičnih oboljenja – saprolegnije, postoji mogućnost da i u donjem bazenu dođe do kožnih oboljenja ribe, a moguće je da i u gornjem bazenu nema saprolegnije, a u donjem ima. U svakom slučaju mogućnost oboljenja od saprolegnije i drugih zaraznih bolesti je mnogo izvjesnija u ribnjacima u kojima voda nije čista. Ribnjaci mogu funkcionisati, ali ne na način koji bi omogućavao normalnu proizvodnju i odgovarao zadatim tehničkim rješenjima, a znatno je umanjena produktivnost ribnjaka tužitelja. Po ovom vještaku postoji mogućnost da se voda iz bazena tuženika odvede negdje izvan bazena tužitelja, ali bi u toj situaciji bazeni ostali bez vode.

Upravo ovakvi podaci u odnosu na nastanak bolesti saprolegnije, a vezano za stanje i kvalitet vode u datim uslovima su potkrepljeni i navodima prof. dr. Rifata Škrijelj, koji ukazuje da se gljivično oboljenje riba – saprolegnija pojavljuje kod lošeg održavanja ribnjaka, pod kojim se podrazumijeva higijensko održavanje, loše i nekvalitetne ishrane ribe, prenaseljenosti bazena i nedovoljnim odstranjivanjem uginule ribe. Nadalje, Rifat Škrijelj je u svom iskazu istakao da povećana vrijednost biološke potrošnje kisika može asocirati na zagađenu vodu, jer se kisik troši u procesu razgradnje organske materije. Prednje mišljenje vještaka Rifata Škrijelj nije dovedeno u pitanje ni iskazom prof. dr. Adnana Jažić, koji je ustvrdio da u gornjem ribnjaku nema bolesne ribe, bolest se ne može pojaviti ni u donjem, ali uzročnik može biti virus, bakterija ili gljivica. Sve navedeno, dakle, može biti uzrokovano otpadnom, onečišćenom vodom.

Iz podataka vodoprivredne dozvole izdate tužitelju, proizilazi da iskazane minimalne potrebe za vodom oba ribogojilišta iznose 638 l/s (400 l/s za ribogojilište Dekorativa i 238 l/s za ribogojilište Joze Zadrić) premašuju minimalne proticaje u vodotoku Krupić, a isto tako kvalitet vode koja se ispušta iz ribogojilišta Joze Zadrić je vrlo upitan, te se ista ne može koristiti za nizvodno ribogojilište TIP Dekorativa.

U prilog ovakvog zaključka organa uprave je i iskaz svjedoka Đorđa Kosorić, penzionisanog redovnog profesora PMF-a Sarajevo, na predmetu Ribarstvo, koji je projektovao ribnjak tužitelja i precizirao da šteta na tom ribnjaku nastaje posljedično upotrebom hrane za ishranu ribe i ribljeg fecesa. Sav otpad – otpadne materije u hrani, otpad od čišćenja bazena i feces ribe se taloži u bazenima tužitelja, pa po ovom svjedoku, a u odnosu na kapacitete ribnjaka, tj. površinu od 800 m² i proizvodnju od 18 do 20 tona ribe, u prosjeku 5 tona otpadnih materija završava u ribnjaku tužitelja.

Opterećenje vode otpadnim i organskim tvarima, te njihov uticaj na zdravlje mlađi, je u svom iskazu opisao Milan Andrijanić, voditelj Odjela za laboratorijsku dijagnostiku zaraznih bolesti i direktor Veterinarskog zavoda u Mostaru, koji je precizirao da u jesenjem periodu dolazi val mutne vode sa organskim otpadom, lišćem i drugim materijama, koje direktno ugrožavaju objekte u ribnjaku tužitelja. Voda dolazi iz ribnjaka tuženika, zbog čega se matica često razboljeva od gljivične infekcije saprolegnioze, a štetne imisije se odražavaju produktima metabolizma, fekalnih tvari, ostatka lijekova i preparata koji se koriste u preveniranju bolesti, hemijski tvari, te ostataka antibiotika. Stanje ribnjaka i onečišćenja su opisana u zapisniku inspeksijskog organa od 22.07.1998. godine.

Navedene okolnosti, lokacija ribnjaka, način nastanka i dotoka otpadne, iskorištene vode u ribogojilište tužitelja, opisano u nalazu vještaka Avde Sofradžija, te pojašnjenju vještaka Rifata Škrijelj, po ocjeni ovog suda, potkrijepili su tvrdnju direktora tužitelja Krešimira Fučec koji je u svom iskazu istakao da je početnom izgradnjom tuženikovih bazena izvršena građevinska diverzija na postojeći potok Krupić, preko kojeg je ribnjak tužitelja dobijao zdravu vodu, te da je i pored napora tužitelja, pribavljanja stručnih mišljenja Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Veterinarskog fakulteta u Sarajevu – Centar za ribarstvo i Biološkog instituta Univerziteta u Sarajevu, kojima je prema njihovoj sadržini ukazano na štetnost postojanja ribnjaka tuženika u odnosu na ribnjak tužitelja, odobrena gradnja. Iz tih dokaza proizilazi da je stav tih institucija da tokom proizvodnje ribe u ribogojilištu tuženika dolazi do organskog i mehaničkog opterećenja vode, da je ribogojilište tužitelja direktno ugroženo biološkim agensima, uzročnicima zaraznih i nametničkih bolesti novoizgrađenog ribogojilišta, te da nadležni organi opštine ne bi smjeli izdavati odobrenje za izgradnju ribogojilišta. Radi se o mišljenjima koja su pribavljena po zahtjevu tužitelja, te pored ostalih dokaza cijenjenih u ovoj odluci u konačnici nisu uticali na zaključke suda o osnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja.

Po navodima direktora tužitelja radnjama tuženika je poremećen regulacija i tok vode, ribnjak tužitelja ne dobija normalan tok, pa zagađena voda opterećena sa otpadom, ribljim izmetom, direktno ide u bazene tužitelja, koji se sukcesivno napajaju od jedne vode. U bazen dolaze ogromne količine lista i grana koje se moraju intenzivno čistiti, mutna kaljuža se direktno presipa u bazene tužitelja, što je sve opasno, posebno za matice i na njihovu efikasnost i njihov životni vijek, a pojavljuje se i oboljenje kože – saprolegnija.

Ribnjaci tužitelja dobijaju zagađenu vodu, posebno u situacijama kada tuženik čisti svoje bazene, a ovakva voda utiče na uzgoj mlađi konzumne ribe, na njen uzrast, bolest i kvalitet mesa. U ljetnom periodu voda koja dolazi iz bazena tuženika u optočni kanal je biološka kaljuža, odnosno razmućeni izmet, pa se nataloženi otpad mora kamionima izbacivati. Uslijed ovih uticaja matično jato je intenzivno stradavalo, dolazilo je do pomora, smanjen je rok mriještenja, a bazeni su se morali čistiti kemikalijama. Sve ovo je uticalo na poslovanje tužitelja, te isti ne može dobiti certifikat za izvoz robe u Evropu. Pored kontrole nadležnih veterinarskih službi, te iznimnih napora da se bazeni redovno čiste, tužitelj nema uvjete za proizvodnju zdrave ribe, a ima i povećane troškove za tretiranje ribe određenim sredstvima.

Identično stanje, probleme, po njima nastale izgradnjom ribnjaka tuženika, opisali su i svjedoci, Milenko Marić, Anđelko Milošević i Aziz Dautbegović, zaposlenici tužitelja. Milenko Marić, šef ribogojilišta ističe da je posebno uslijed proširenja tj. nadogradnje ribnjaka tuženika došlo do pomora ribe. Uslijed građevinskih radova uginulo je 50% matice radi čega je matica morala biti dokupljena. Otpad iz ribnjaka tuženika po navodima ovog svjedoka kao i svjedoka Anđelka Milošević i Aziza Dautbegović dolazi u bazene tužitelja, tako da se otpadni materijal najčešće mora izvoziti mašinama. Ovo je posebno izraženo u ljetnom periodu, što sve utiče na proizvodnju ribe koja se svakodnevno osipa, a najteže stanje je u fazi mriješta.

Po navodima Kate Vukoja, bivše zaposlenice tužitelja na poslovima tehnologa, sav otpad iz bazena tuženika završava u bazenima tužitelja. Jedan dio otpada se zadržava u regulacionom kanalu, a drugi dio ide u bazene tužitelja, a otpadne tvari koje se talože u regulacionom kanalu nakon izvjesnog vremena se raspadaju, pa dolazi i do stvaranja amonijaka i drugih tvari koje štetno djeluju na ribu u bazenu tužitelja. Kod ovakvih razloga zaposlenici tužitelja su primorani da dodatno čiste bazene, kupku i tretman ribe, što iziskuje dodatne troškove. Prljava voda koja dolazi sa ribnjaka tuženika posredno djeluje na kvalitet ikre, zbog čega je tužitelj imao veliko uginuće ikre i mlađi u različitim uzrastima. Poslije 1997. godine pojavila se saprolegnija i girodaktilus parazit. Kod mlađi imaju gnjiloću

škrpa. Riba se redovno kupuje, 4 puta mjesečno, a dodatne može biti i do 20 puta. Kada su suše, kad je manja voda na samom ulazu u ribogojilište osjetno pada kiseonik u vodi. Bolesti nastaju zbog loše kvalitete vode i donošenja raznih uzročnika bakterijskih i virusnih, a izrazit intenzitet uginuća u ribnjaku tužitelja je nakon 1997. godine. Redovno se vrše mjerenja potrošnje kiseonika, a analizu vode vrši Veterinarski zavod.

Stanje opisano u iskazu direktora tužitelja, njegovih zaposlenika, a posebno iskazu bivšeg zaposlenika Kate Vukoja, je stanje koje se može pojaviti kao posljedica dotoka iskorištene - otpadne vode iz ribogojilišta tuženika, kako su to precizirali vještaci Avdo Sofradžija i Rifat Škrijelj. Iskorištena voda tuženika opterećena fecesom, razloženom neiskorištenom hranom, a u vrijeme većih padavina lišćem i ostalim otpadom, ukoliko se ribnjak tuženika ne čisti na propisani način direktno dolazi u matičnjake, a zadržava se i u optočnom kanalu iz kojeg se direktno napajaju tovilišni bazeni.

Tuženik, po ocjeni ovog suda, nije dokazao da svoje ribogojilište održava na propisani način. Prilaže izvještaj poduzeća za kontrolu kakvoće i količine robe Herkon d.o.o. Mostar, koji po njegovom zahtjevu vrši kontrolu vode, i to u maju i junu 2015. i 2016. godine, kada je i očekivan veći vodostaj vode, u kojoj situaciji se po navodima Rifata Škrijela ne može dobiti potpuna slika stanja vode, posebno u odnosu na ljetni period, kada je dotok znatno manji. Ukoliko se uzme u obzir da tuženik, prema stanju na licu mjesta, nije preduzeo radnje naložene vodoprivrednom dozvolom, koji se tiču ispuštene vode u potok Krupić, odnosno u ribogojilište tužitelja, to navedeni dokazi nisu od uticaja na rješavanje predmetnog spora. Kod prednjih razloga, a imajući u vidu da je prema ocjeni nadležnih organa, kapacitet rijeke Krupić nedovoljan za oba ribogojilišta, te efekte ovakvog stanja posebno u ljetnom periodu, ovaj sud izvodi zaključak da je korištenje tužiteljeve nekretnine - njegovog ribogojilišta s obzirom na prirodu i namjenu iste, otežano preko mjere. Naime, tuženik proizvodnjom ribe u svom ribogojilištu direktno ugrožava ribogojilište tužitelja, hranjenjem ribe se oslobađa riblji feces, a ostaci neiskorištene hrane kao otpad zajedno sa fecesom ulaze u ribnjak tužitelja. Neiskorištena hrana, kao organska materija se razlaže, pa se i na ovaj način umanjuje količina kiseonika u ribogojilištu tužitelja.

Budući da nije dokazano da tuženik redovno i na propisani način održava bazene svog ribogojilišta, njegove radnje, te dotok ribljeg fecesa, neiskorištene hrane, nedostatak kisika, je po ocjeni ovog suda moglo imati za posljedicu pomor, posebno u matičnjacima do kojih direktno dolazi voda iz ribogojilišta tuženika, kako je to i opisao direktor tužitelja. Ribogojilište tužitelja je u opisanim uslovima prinuđeno koristiti određene kemikalije, što opet po logičnom slijedu stvari utiče na kvalitet vode, a što se odražava na proizvodnju. Sve navedeno po ocjeni ovog suda potkrepljuje zaključak o osnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja za utvrđenjem da sa nekretnine tuženika dolaze naprijed opisane, prekomjerne štetne imisije nekretninama tužitelja.

Obavljanje djelatnosti tuženika je izvor opasnosti - sasvim izvjesne štete tužitelja, pomora ribe, što i proizilazi iz dokaza na osnovu kojih je utvrđeno činjenično stanje, potkrepljeno fotografijama dostavljenim od strane tužitelja. Činjenica da je objekat tužitelja ugrožen već iskorištenom vodom iz drugog ribogojilišta je, između ostalog, navedena kao razlog za odluku nadležnog ministarstva kojim se oglašava ništavnim rješenje po kojem je objektu tužitelja odobreno obavljanje djelatnosti proizvodnje ribe, proizvodnja riblje mladi, promet, trgovina na području BiH, te izvoz u zemlje u regiji.

Tuženik, po ocjeni ovog suda, ponuđenim dokazima nije osporio naprijed utvrđeno činjenično stanje. Ukazivao je na dotok vode i iz drugog vodotoka (Ljubunačka Rika), neodržavanje optočnog kanala, povećan broj tovilišnih bazena, ali učinak ovakvog stanja na kvalitet vode u ribogojilištu tužitelja, nije dokazivao. Ovo posebno kod tvrdnji tužitelja da je onečišćenje vode uzrokovano u dobroj mjeri, između ostalog, nepravilnim postupanjem tuženika prilikom čišćenja njegovih bazena za ribogojilište.

17.04.2018

Značajno je napomenuti da je vještak Avdo Sofradžija u svom nalazu ukazao na mogućnost povezivanja ribogojilišta parničnih stranaka u jedinstvenu proizvodno-gospodarsku cjelinu, što je potvrdio i Rifat Škrijelj precizirajući da bi pod jednakom radnom disciplinom u oba ribogojilišta, ona mogla biti jedan uzgojni kompleks ribe.

Kod naprijed navedenih efekata proizvodnje u gornjem ribnjaku, tj. u ribnjaku tuženika, u odnosu na donji, tj. ribnjak tužitelja, radnji tuženika, ovaj sud zaključuje da sa nekretnine tuženika dolaze prekomjerne štetne imisije, od kojih postoji opasnost štete. Izvor opasnosti je egzistiranje ribnjaka, tj. proizvodnja ribe u ribogojilištu tuženika sa svim svojim negativnim posljedicama u odnosu na ribogojilište tužitelja, pa je ovaj sud poprimajući da se prekomjerne štetne imisije prema utvrđenom činjeničnom stanju ne mogu otkloniti na drugi način, a pozivom na odredbe člana 156. Zakona o obligacionim odnosima usvojio zahtjev tužitelja da tuženik prestane sa uzgojom ribe, te kani se svakog opterećenja vode svim otpadnim materijama i omogući protok čiste vode za ribogojilište tužitelja.

Troškovi parničnog postupka su dosuđeni na osnovu odredaba člana 386. stav 1. ZPP-a, a isti se sastoje od troškova zastupanja tužitelja po advokatu i to za sastav tužbe 180,00 KM, zastupanja na ročištima 29.03.2001. godine - 180,00 KM, 17.04.2001. godine - 180,00 KM, 08.05.2001. godine - 180,00 KM, 13.06.2001. godine - 180,00 KM, 29.06.2001. godine - 180,00 KM, 08.10.2001. godine - 180,00 KM, 28.11.2001. godine - 180,00 KM, 07.01.2002. godine - 180,00 KM, 15.03.2002. godine - 180,00 KM, 11.10.2002. godine - 180,00 KM, 06.12.2002. godine - 180,00 KM, 11.06.2003. godine - 180,00 KM, 07.07.2003. godine - 180,00 KM, 29.10.2004. godine - 720,00 KM, 08.02.2005. godine - 720,00 KM, 16.06.2005. godine - 360,00 KM, 13.09.2005. godine - 360,00 KM, 16.03.2009. godine - 360,00 KM, 20.04.2009. godine - 360,00 KM, 30.04.2009. godine (LM) - 540,00 KM, 22.11.2010. godine - 720,00 KM, 23.11.2010. godine - 360,00 KM, 08.12.2010. godine - 360,00 KM, 12.01.2011. godine - 360,00 KM, 10.03.2017. godine - 842,40 KM, 19.04.2017. godine - 421,20 KM, 08.09.2017. godine - 842,40 KM, 09.10.2017. godine (LM) - 631,80 KM, 14.02.2018. godine - 421,20 KM, 08.03.2018. godine - 421,20 KM.

Zajedno sa troškovima sastava žalbe od 19.11.2005. godine u troškovniku opredijeljene u iznosu od 605,00 KM i žalbe od 20.03.2011. godine, u troškovniku opredijeljene na iznos od 850,00 KM, te sastav revizije u iznosu od 825,00 KM, nagrada advokata za preduzete radnje iznosi ukupno 13.600,20 KM.

U troškove zastupanja tužitelja po advokatu ulaze i troškovi prevoza na relaciji Prozor-Konjic-Prozor, obračunati u odnosu na cijenu goriva, te broj pristupa na ročištu, a prema zahtjevu iz troškovnika do 12.01.2011. godine iznose 1.680,00 KM, pa je ukupan trošak advokata 15.280,20 KM.

U troškove parničnog postupka se ubrajaju i troškovi vještačenja i izlaska na teren u ukupnom iznosu od 7.595,00 KM. Zajedno sa taksom na tužbu od 300,00 KM i na presudu u iznosu od 450,00 KM, ukupni troškovi su 23.625,20 KM.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u izreci presude.

Broj: 8425/13
Datum: 23.11.2013. god.

Ovaj prijepis istovjetan je s njegovim

napisanim

koj se sastoji od 19

PRAVNA POUKA:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba Kantonalnom sudu u Mostaru u roku od 30 dana od dana prijema iste, putem ovog suda. Žalbu dostaviti u tri primjerka.

Opcinske odluke

na području općine

na području općine

na području općine

na području općine

na području općine

na području općine

14

Ovjeravanje

P. Fata

